

Editorial TRANSFER #2

Cultura catalana, entre Frankfurt i Nova York

El 2007 és un any important per al reconeixement internacional de la literatura i l'art catalans, pel fet que hi coincideixen dos esdeveniments cabdals: la cultura catalana és la convidada d'honor a la Fira del Llibre de Frankfurt de la propera tardor, i el Metropolitan Museum of Art de Nova York acull durant tota la primavera, amb el títol de *Barcelona and Modernity*, l'exposició d'art català (del període 1868-1939) més important que s'hagi fet mai fora del nostre país.

És significatiu que ambdós esdeveniments coincideixin amb el centenari de la creació de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), el 18 de juny del 1907, una acadèmia de les ciències que va ser fundada gràcies a l'impuls del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que s'havia celebrat a Barcelona vuit mesos abans i havia proposat crear una entitat capaç d'organitzar la cultura en el conjunt de territoris on es parlava la llengua catalana. La secció filològica de l'IEC ha acomplert des de fa un segle la funció d'acadèmia de la llengua catalana (podeu consultar el diccionari de l'IEC a <http://pdl.iec.cat/entrada/diec.asp>). L'IEC fou admès el 1922 a la Unió Acadèmica Internacional. Ja aquell Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana naixia amb una perspectiva universal, i era el fruit de la col·laboració entre els investigadors catalans i els seus col·legues europeus.

Precisament, en aquest segon número de *Transfer* publiquem una conversa entre Antoni M. Badia i Margarit, un dels més eminents filòlegs catalans, i Tilbert D. Stegmann, professor a la universitat de Frankfurt i director de l'Estudi d'Investigació de Catalanística de la mateixa universitat, que ressegueix un segle de col·laboració, en l'àmbit de la filologia, entre investigadors catalans i alemanys.

Un segle més tard, doncs, en el marc de la fira del llibre més important del món, la literatura catalana té el repte de presentar-s'hi amb tota la seva riquesa. La llengua catalana és parlada avui en territoris que, tot i les administracions diverses que els governen, comparteixen una mateixa literatura. Els diferents accents i registres de la llengua catalana enriqueixen la producció dels seus escriptors dins la unitat d'una mateixa tradició literària que s'inicià fa vuit-cents anys amb el geni de Ramon Llull.

La revista *Transfer*, el primer número de la qual ha estat molt ben rebut arreu del món, vol ser també, modestament, un agent articulador del pluralisme interior de la cultura catalana. Les revistes de les quals sorgeixen els articles que aquí publiquem, traduïts a l'anglès, estan dedicades a les diverses disciplines de l'assaig, el pensament i la recerca, i tenen les seves redaccions a València, Palma, Lleida, Tortosa o Barcelona. El nostre consell de redacció es fa ressò d'un ampli ventall d'autors i de perspectives i som del parer que aquesta multiplicació dels punts de vista és una de les virtuts dels dossiers monogràfics de *Transfer*, confegits amb articles publicats durant l'any anterior, sense cap

pla preestablert, en revistes culturals editades en ciutats diferents. És el repte de la projecció internacional de la cultura catalana tal com l'entén l'Institut Ramon Llull (IRL): feta no exclusivament des d'una capital sinó arrelant-se en la xarxa que malda per articular una cultura catalana massa esqueixada per divisions polítiques i administratives. *Transfer* és l'expressió clara d'aquesta voluntat i una eina important per projectar enfora aquesta visió del país.

Com subratlla el títol de l'exposició d'art català al Metropolitan de Nova York, la identitat catalana actual està vinculada del tot al projecte modern –cosa que permet a l'actual president de l'IEC, el sociòleg Salvador Giner, parlar d'una cultura que arrela en la “tradició de la modernitat.” Sota els ulls de Gaudí, Picasso, Miró o Dalí que giren cap a nosaltres la seva mirada des de Nova York, enguany tindrem damunt la taula l'esplet de traduccions actuals d'autors catalans.

Es tracta d'autors de tots els territoris del domini lingüístic català, que han publicat o són a punt de publicar les seves obres en diferents idiomes. Per fer-ne una tria: en alemany, el *Llibre de les meravelles* de Ramon Llull, *Quanta, quanta guerra!* de Mercè Rodoreda, al costat del *Quadern Gris* de Josep Pla, el *Bearn* de Llorenç Villalonga, la poesia completa de Salvador Espriu o les *Les veus del Pamano* de Jaume Cabré i *Joana i altres poemes* de Joan Margarit. En francès, l'edició definitiva d'*Incerta Glòria* de Joan Sales, amb pròleg de Juan Goytisolo, al costat de *Pedra de tartera* de Maria Barbal, *La vida en l'abisme* de Ferran Torrent, *A la ciutat en obres* de Mercè Ibarz, *El dia de l'ós* de Joan-Lluís Lluís o *En quarantena* de Narcís Comadira. En romanès els *Cavalls cap a la fosca* de Baltasar Porcel, en grec el *Pa negre* d'Emili Teixidor i, en rus, *Aquí descansa Nevares*, de Pere Calders. En anglès s'han publicat la magnífica traducció (feta per Arthur Terry) de *Les dones i els dies* [*Women and days*], el títol que recull tota l'obra poètica de Gabriel Ferrater, amb pròleg del Premi Nobel Seamus Heaney, al costat de *Dins el darrer blau* de Carme Riera o *La magnitud de la tragèdia* [*The enormity of the tragedy*] de Quim Monzó, aquesta última en procés de publicació.

La publicació d'algunes d'aquestes obres literàries ha comptat amb un ajut a la traducció de l'IRL, que també està impulsant la traducció a altres llengües d'obres d'assaig i de no ficció escrites originalment en català.

Entre Nova York i Frankfurt, el 2007 ens convida a conèixer i reconèixer la cultura catalana en el treball alhora singular i universal dels seus artistes i dels seus escriptors.

Carles Torner